

RECENZE

výukového DVD o kolektivizaci československého zemědělství

Kolektiv pracovníků Ústavu pro studium totalitních režimů v Praze zpracoval výukové DVD, věnované kolektivizaci československého zemědělství v období komunistického režimu. Jde o dílo velmi záslužné, jehož příprava si nepochybně vyžádala velkého úsilí všech autorů. Jeho obsah svědčí o náročné heuristické práci, soustavném studiu ve filmových i televizních archivech, jakož i o důkladném odborně historickém zvládnutí tématu a zodpovědném promýšlení metodických otázek praktické školní výuky. Po seznámení se s obsahem DVD mi však vytanula otázka, zda pro potřeby běžného vyučujícího na základní, resp. střední či učňovské škole není výsledné dílo příliš komplikované a zda nezachází až příliš do detailů, které pro výuku (v rozsahu, jaký mají české školy pro výuku moderních dějin k dispozici) uvedené problematiky nejsou podstatné.

Předložené DVD je podle mého názoru zpracováno velmi podrobně, na vysoké odborné i metodické úrovni. Kromě zprostředkování nových skutečností a poznatků inspiruje k samostatnému přemýšlení o této závažné problematice a ke kladení nových otázek. Poněkud na rozpacích jsem zůstal v druhé kapitole Úvodu, nazvané Kolektivizace v dějepisu. Autoři v ní upozorňují na jistou míru „politizace“, k níž při výuce této látky v minulosti docházelo, a vyslovují názor, že „naše společnost je v současné době již dostatečně stabilizována v duchu demokratických ideálů, aby mohla tento politický rozměr tematizace (nejen) kolektivizace vypustit (či spíše ignorovat) a prezentovat ji s prvořadým důrazem na apolitické cíle dějepisného vzdělávání“. Osobně jsem opačného názoru. Jsem přesvědčen, že „politizace“ kolektivizace z výuky nelze vypustit ani ji ignorovat, protože kolektivizace byla politickou záležitostí od samého začátku, jak ostatně autoři na jiném místě DVD opakovaně konstatují. Kolektivizace byla součástí politické snahy KSČ změnit charakter čs. společnosti, hospodářské faktory v ní nehrály prioritní roli. A – bohužel – při dosahování cílů, které si KSČ v tomto směru stanovila, byla do značné míry úspěšná. Na to nelze zapomínat. Nemyslím si, samozřejmě, že by se hodina dějepisů měla změnit v politickou agitku, ale zcela vypustit politický náboj probíraného tématu v tomto případě podle mého názoru nelze.

Zdá se mi rovněž, že DVD poněkud opomíjí skutečnost, že první etapa kolektivizace skončila neúspěchem v roce 1953 a že ke konci – „zdárnému“ podle jejích představ – ji KSČ dovedla v letech 1957–1960. Myslím si, že autoři mohli věnovat více pozornosti odlišnosti metod použitých v této době, stejně jako by bylo záslužné konstatovat, že úspěch kolektivizace provázely mimořádné finanční injekce státu do zemědělství právě v letech 1957–1960 a že v této době – vzdor „úspěchu“ kolektivizace – byla JZD jednoznačně ztrátová a prodělečná.

Další mé připomínky k obsahu DVD jsou už jen dílčí: upozorňuji na časté používání substantiv „moderna“, „modernizace“ a „modernita“, přičemž – podle mého soudu – nejsou vždy užívána v adekvátní situaci. Na jednom místě jsem na narazil na „upozornění na konstruktivistu dějin“ – nemyslím si, že budu jediný, kdo nepochopil, o co se jedná. Nevím, zda učitelům základních a středních škol je zcela zřejmé, co se rozumí pod označením „Bloomova revidovaná taxonomie“. Autoři s tímto souslovím pracují jako se samozřejmostí, já se však přiznávám, že pro mne je neznámé. V této souvislosti rovněž upozorňuji, že na jednom místě DVD (oddíl „Obraz budoucnosti: kontrast ideálu padesátých let a reality normalizace“) zřejmě automatický opravovač sousloví „Bloomova taxonomie“ opravil na „Blokový taxonomie“. A s tím souvisí i moje poslední upozornění na nutnost před zveřejněním DVD opravit velké množství překlepů, pravopisných chyb i stylistických nepřesností, které jsou v textu obsaženy (např. neměřuje x nesměruje, otevřen x otevření, postvy x postavy, Kachyňi aj.)

Vzdor výše uvedeným připomínkám, které ovšem uvádím pouze ve snaze předejít případným výtkám z řad kritiků mimo ÚSTR, rád konstatuji, že předložené výukové DVD, věnované dějinám kolektivizace zemědělství, je velmi dobře zpracováno, že má všechny předpoklady, aby splnilo požadované pedagogické úkoly, a rád je **doporučuji k publikování**.

V Brně 8. října 2011

Jiří Pernes
pernes@volny.cz
tel.: 606698638